Coura

Jack London

Přeložil Václav Šulc v Praze 1919

Jsou povídky, jež musejí býti pravdivy, nemohou býti sdělány podle počítadla obraznosti. Z téhož důvodu jsou lidé, o jejichž vyprávění nelze pochybovati. Takový člověk byl Julian Jones, ač jsem na pochybách, bude-li průměrný čtenář věřiti povídce, již mi byl Julian Jones vyprávěl. Já jí však věřím. Jsem tak přesvědčen o její pravdivosti, že jsem ochoten, ano odhodlán dáti peníze do podniku a sám se vydati za dobrodružstvím do daleké země.

Potkal jsem jej v australském oddělení na panamské výstavě tichomořské. Stál jsem před vystavovanými napodobeninami největších hrud, jaké kdy byly nalezeny v zlatých polích protinožců. Bylo nesnadno uvěřiti, že tyto homolovité, nestvůrné, těžké kusy nebyly opravdové zlato, jako bylo těžko uvěřiti váze a hodnotě na nich poznamenaným.

»Tohle nazývají ti lovci klokanů zlatými hroudami,« vybuchlo za mými zády zrovna před největším kusem.

Otočil jsem se a vzhlédl do temnomodrých očí Juliana Jonesa. Doslovně jsem vzhlédl, poněvadž byl přes šest stop vysoký. Jeho vlasy barvy písku byly zakalené

a vybledlé jako jeho oči. Snad slunce vypražilo jejich barvu. Aspoň obličej jeho nesl stopy dlouhého, dávného žáru slunečního, jež zatím vybledly do žluti. Když oči jeho odvrátily se od vystavených předmětů a

zadívaly se na mne, zpozoroval jsem v nich tázavý pohled jako u člověka, který se nadarmo pokouší vzpomenouti si na něco nadmíru důležitého.

»Co tím chcete říci?« optal jsem se.

Cizí, vnitřní výraz zmizel z jeho očí, když vybuchl:

«Inu, ta velikost.«

»Je velk, « přisvědčil jsem. »Není však pochyby o jeho věrnosti. Australská vláda by sotva se odvážila —«

»Velký!« skočil mi do řeči, zasupěl a pohrdlivě se usmál.

»Největší, jaký kdy byl nalezen —« pokračoval jsem.

»Jaký kdy byl nalezen!« Jeho kalné oči se zaleskly, když mluvil dále. »Myslíte, že každý kus zlata, který naleznou, dostane se do novin a slovníků naučných?«

»Ano,« tvrdil jsem rozšafně, —je-li nějaký, který se tam nedostal, nevím, jak bychom se o něm dověděli. Jestliže skutečně velká zlatá hrouda nebo její nálezce raději se červenají v skrytu —«

»Ale oni se nečervenají,« přerušil mne kvapně. »Viděl jsem ji na své oči a pak, jsem příliš opálen, abych se červenal. Jsem stále na cestách a v horkých krajích jsem pobyl hodnou dobu. Už jsem uvykl té barvě mahagonové — starý pravý mahagon — a často mne pokládali za modrookého Španěla —«

Teď bylo na mně, abych ho přerušil.

»Byla ta hrouda větší než tyhle, pane—?«

»Jonesi, Julian Jones mi říkají.«

Sáhl do vnitřní kapsy a vyňal odtud obálku, adresovanou na jeho jméno. Také já mu podal navštívenku.

»Mohu vám s potěšením říci, že vás znám,« pravil podávaje mi ruku. Hlas jeho hučel, jako by byl uvykl velkému hřmotu nebo velké dálce. »Slyšel jsem o vás, viděl vaši podobiznu v časopisech, i nezlobte se, řeknu-li vám, že se mi ty vaše články o Mexiku po čertech málo líbily. Jste na omylu, pane, na velkém omylu. Dopouštíte se chyby všech Gringů, domníváte-li se, že Mexikán je běloch. Není. Není jím ani žádný americký Španěl, ani latinský Američan ani kdo jiný z toho hejna. Vždyť žádný z nich nemyslí, neuvažuje a nejedná jako my. I ta jejich násobilka je jiná. Vy myslíte, že sedmkrát sedm je čtyřicet devět. Oni ne. Všecko je u nich jiné. Ani bílé jim není bílým. Dovolte mi, abych uvedl příklad. Kupuje pro domácnost kávu na libry nebo desítilibry —«

»Jak velká byla hrouda, o níž jste se zmínil?« otázal jsem se odhodlaně. »ByIa tak velká jako tahle největší?«

»Větší, « odvětil klidně. »Větší než tady ty všechny dohromady, a ještě nějakou k tomu. « Zarazil se a pozoroval mne upřeným pohledem. »Nevím, proč bych vám o tom nemohl povědět. Máte pověst člověka, jemuž třeba důvěřovati, a také jsem četl, že jste spáchal všelijaké kousky v odlehlých končinách. Už jsem se ohlížel po někom, ke komu bych se mohl obrátiti s určitým návrhem.«

»Můžete na mne spolehnout!«

A tak tu sedím nad papírem, popsaným vylíčením celého příběhu, jejž mi byl vyprávěl, když jsme seděli na lavičce u jezírka před Palácem krásných umění a v sluch nám doléhal křik racků. Učinili jsme smlouvu. Leč tady předbíhám.

Když jsme opustili budovu a hledali lavičku, přihopkovala k němu jako ptáče drobná žerna, asi

třicetiletá, s vyprahlou pletí ženy farmářovy, tak podobná oněm nad hlavami našimi poletujícím rackům, a chytla se ho za ruku s přesnou rychlostí a nezbytností stroje.

»Konečně tě mám!« zvolala. »Pořád mi utíkáš, ani chviličky mi nedopřeješ.«

Byl jsem jí představen. Bylo zřejmo, že o mně nikdy neslyšela, i podívala se matně na mne pronikavě modrýma očima, přimhouřenýma a nepokojnýma jako u ptáka.

»Povídáš mu o té couře?« zanaříkala.

»Nu, víš, Sáro, je to přece můj obchod,« dokazoval smutně. »Pořád jsem se ohlížel po někom a teď, když jsem ho našel, pokládám za vhodné, abych vše pořádně vylíčil.«

Drobná žena neodpověděla, leč sevřela rty. Zahleděla se upřeně před sebe na Věž drahokamů s tak přísným výrazem v očích, že ho nemohlo zmírniti sluneční světlo, lámající se v paprscích. Šli jsme pomalu k jezírku, stále se snažíce, abychom našli nějaké místečko, i zbavivše své unavené nohy tíže tělesné, usedli jsme konečně se vzájemným oddechem ulehčení.

»Člověk se tak na smrt unaví,« tvrdila drobná žena skoro vyzývavě.

Dvě labutě vypluly po vodní hladině a zkoumavě nás pozorovaly. Když se přesvědčily o našem skrblictví, obrátil se Jones napolo zády k své družce životní a dal se do vyprávění.

»Byl jste někdy v Ecuadoru? Pak mne poslechněte a nejezděte tam. Ale ne — bude přece lépe pro mne i pro vás, budete-li důvěřovati mně a své páteři. Nuže, není tomu mnoho let, když jsem se tam plavil z Austrálie na staré, špinavé uhelné lodi, celé čtyřicettři dny od břehu na

břeh. Když šlo vše dobře, urazila sedm uzlů, ale na sever od Nového Zeelandu nás překvapila bouře a po dva dny jsme spravovali na ostrově Pitcairnském stroj.

»Nebyl jsem tam lodníkem. Jsem strojník. Seznámil jsem se však s loďařem z Newcastlu a jel jsem s ním jako host až do Guayaquilu. Slyšel jsem, že na dráze přes Andy běžící do Quita je uprázdněno místo strojníka. Co do Guayaquilu —«

»Je to pařeniště zimnice,« podotkl jsem.

Julian Jones přikývl.

»Tomáš Nast zemřel tam na ni sotva měsíc po přistání. — Byl to náš velký malíř, « dodával jsem.

»Neznám ho, « odtušil Julian Jones stručně. »Vím však, že nebyl prvý, který tak brzy zašel. Teď se podívejte, jaká byla cesta. Stanoviště lodivodovo je šedesát mil dole po řece. Jak je se zimnicí? ptal jsem se ho, když přišel časně z rána na palubu. ‚Pohleďte na tu' hamburskou lodici,' pravil, ukazuje na velkou loď zakotvenou. ‚Kapitán a čtrnáct mužů již na ni zemřeli, kdežto kuchař a dva muži zrovna umírají, a ti ji dostali naposled.«

»A řekl pravdu. Zrovna čtyřicet dní umírali v Guayaquilu žlutou zimnicí. Jak jsem však shledal, to nebylo celkem nic. Dýmějový mor a neštovice zle řádily, úplavice a zápal plic hubily obyvatelstvo, ale největší škody působila železnice. Ano, železnice. Pro ty, kdož trvali na tom, aby po ní jeli, byla nebezpečnější než všechny ty nemoci dohromady.

Když jsme spustili kotvy v Guayaquilu, přišlo na palubu několik loďařů z jiných lodí a varovali našeho majitele, aby pouštěl na břeh někoho ze své posádky vyjma ty, jichž se chce zbýti. Z Duranu, který leží na

druhé straně řeky a je východiskem železnice, přijel pro mne člun. Přivezl muže, který bral tři příčle visutého žebříku najednou, jen aby už byl na palubě. Když ji ucítil pod nohama, nemohl hodnou chvíli vypraviti ze sebe ani slova. Pak se nahnul přes zábradlí, pohrozil pěstí směrem k Duranu a křičel: ‚Ta mi dala! Ta mi dala!'

»‚Kdo, příteli? « táži se. ‚Železnice,' odvětil, rozepínaje opasek a vyňav velký revolver, který nosil po levé straně pod kabátem. ‚Byl jsem tam, pokud jsem to snesl — celé tři měsíce — a nedostali mne. Dělal jsem průvodce.'

» Taková byla železnice, po níž bylo mi jezditi. Za chvíli jsem věděl přespříliš. Trať se zvedala od mořské hladiny u Duranu do výše dvanácti tisíců stop na Chimboraso a dolů na deset tisíc stop výše do Quita na druhé straně pohoří. Byla tak nebezpečna, že vlaky jezdily jen za dne. Cestující na noc vycházeli a spali po městech, zatím co vlak čekal na svítání. Každý vlak vezl s sebou stráž, skládající se z ecuadorských vojáků, kteří byli nejnebezpečnější ze všeho. Měli chrániti železniční zřízence, leč přihodilo-li se něco, sňali pušky a připojili se k chátře. Vidíte, kdykoliv se přihodilo na dráze neštěstí, ozval se výkřik míšenců: Zabte Gringy. Tak se stávalo vždycky, zatím co zabíjeli dále zřízence a Gringy, kteří snad vyvázli bez pohromy. To byla ta jejich násobilka, o níž jsem byl před chvílí řekl, že je tak odlišná od naší.

»U ďasa! Než minul den, shledal jsem, že onen bývalý průvodce nelhal. Bylo toho celé město. Měl jsem odjeti do Quita s nejbližším vlakem, totiž příštího jitra — vlakem, odjíždějícím každé dvacetčtyři hodiny. Bylo to prvého dne odpoledne, ke čtvrté hodině, když kotle

»Guvernéra Hancocka« vybuchly a loď klesla do hloubky šedesáti stop v přístavu. Byl to velký parní člun, vozící cestující po železnici po řece do Quayaquilu. Byla to vážná nehoda, ale horší ještě přišlo. Za půl hodiny jali se scházeti cestující. Byl sváteční den i vyjížděli si na výlet do kraje za Guayaquilem. Teď se vraceli.

»Tento dav — jistě jich bylo nějakých pět tisíc — chtěl jeti, a člun ležel na dně řeky, což nebylo naší vinou. Leč při jejich násobilce vinni jsme byli. »Smrt Gringům!« vykřikl jeden z nich. Peníze sebrali, stěží jsme vyvázli. Utíkal jsem v patách řidiči vlaku, nesa jedno jeho dítě, k parostroji, který už už se rozjížděl. Vidíte, tam dole, ať se stane co stane, v takové chvíli zmatku vždycky zachraňují parostroj, protože bez něho by to dále ovšem nešlo. Několik Američanek s dětmi vlezlo s námi ostatními na vůz a vojáci ecuadorští, již měli chrániti naše životy a majetek, doprovázeli nás hromadnou palbou, než jsme se dostali z dostřelu.

»Přenocovali jsme venku a teprve příštího dne jsme se vrátili, abychom sebrali své věci. Něco jsme našli. Všecky vozy, všecky stroje shodila ta lůza míšenců do vody na ‚Guvernéra Hancocka'. Spálili kolnu, založili oheň v uhelných skladištích a zpustošili dílny. Také tři naši spolucestující tam leželi i museli jsme je co nejrychleji pohřbiti. Tam dole je pořád horko.«

Julian Jones se zamlčel na hodnou chvíli a přes ramena pozoroval obličej své ženy, její pohled dopředu upřený i ten jakoby zakazující výraz na tvářích jí ležící.

»Na tu hroudu jsem nezapomněl,« ubezpečoval mne.

»A na tu couru taky ne,« vyrazila ze sebe drobná žena, jako by se obracela na kachny plující jezírkem.

»Jsem na cestě k té hroudě —«

»Proto's nemusel býti v té nebezpečné zemi,« vyrazila žena teď na něho.

»Nu, nu, Sáro,« konejšil ji. »Vždyť jsem to dělal pro tebe.« Mně pak vysvětloval: »Nebezpečí bylo velké, leč taková byla i odměna. Za několik měsíců zachoval jsem si pět set liber. A Sára čekala v Nebrasce na můj návrat —«

»Celé dva roky,« postěžovala si Věži drahokamů.

»— Přes to, co mne potkalo, přes pověst, že jsem mrtev a že jsem onemocněl hlavničkou v Austrálii,« pokračoval. »Štěstí bylo se mnou. Poznal jsem chlapíky ze Spojených států, z nichž někteří byli po prvé na cestě. Nedostala-li je nemoc nebo neštěstí na dráze, padli do rukou oněch lupičů. Nebylo to mým osudem, ani tenkrát, když jsem se zřítil se svým strojem do výmolu čtyřicet stop vysokého. Ztratil jsem topiče a průvodce a vrchní dozorce trati (který jel náhodou k své nevěstě do Duranu) pozbyli svých hlav a míšenci ozdobili jimi kůly. Já však se zkroutil pod uhlákem i myslili, že jsem prchl do lesa — a tak jsem tam ležel přes den a přes noc, až nebezpečí minulo. Ano, měl jsem štěstí. Nejhůře mi bylo, když jsem se jednou nachladil, a po druhé, když jsem dostal vyrážku. Ale ti druzí! Umírali mouchami, ten zimnicí, onen zápalem, Španěly i útrapami cesty. Škoda, že jsem neměl příležitost, abych se s nimi seznámil. Než jsem se poněkud sblížil s jedním z nich, umřel — a to byl topič jménem Andrews.

»Od počátku se mi dohře vedlo i žil jsem v Quitu v domečku s ohromnými španělskými taškami na střeše, jejž jsem si byl najal. S míšenci jsem neměl opletaček, protože jsem je nechával, aby se tajně vozili na uhláku. Nač bych je také shazoval? Za nic na světě! Zpozoroval

jsem totiž, když Jack Harris shodil jich celý hlouček, že jsem se dočkal jeho pohřebního muy pronto —«

»Mluv anglicky,« vybuchla vedle něho drobná jeho žena.

»Sára nesnese španělsky,« omlouval ji. »Působí to na její nervy i slíbil jsem jí, že španělsky mluvit nebudu. Jak jsem už řekl, práce byla těžká, brzy se mi znechutila, i sebral jsem nakonec své úspory, abych se vrátil do Nebrasky a oženil se se Sárou, když jsem se setkal s Vahnou —«

»To je ta coura!« zahučela Sára.

»Ale, Sáro,« prosil jí obrovský její manžel, »musil jsem se přec o ní zmíniti, jinač bych nemohl vyprávěti o té hroudě. — Bylo to jednou v noci, když jsem jel s parostrojem — nikoliv s vlakem — do Manta, na tři míle od Quita. Mým topičem byl Seth Manners. Po-nechal jsem mu řízení stroje i usedl jsem na jeho místo, vzpomínaje na Sáru. Dostal jsem od ní zrovna dopis, v němž mne jako obyčejně žádala, abych se vrátil domů, a jako obyčejně narážela na nebezpečí, která ohrožují svobodného muže v kraji plném seňorit a fandanga. Bože! Kdyby je tak byla viděla. Hotoví hastroši, s tvářemi bíle pomalovanými, jako mrtvola vypadající, a ty rudé rty — zrovna jako ty, co jsem pomáhal odnášet, když se srazil vlak.

»Byla krásná, májová noc, ani větřík nezavál, a zrovna nad Chimborasem zářil příšerný velký měsíc. To je vršek! Trať táhla se ve výši dvanácti tisíc stop nad hladinou mořskou a vrchol hory je ještě o deset tisíc stop výše.

»Snad jsem usnul, zatím co Seth řídil stroj. Leč náhle zarazil brzdu, div jsem nevyletěl oknem.

»Co to —« vyjelo ze mne, a Seth povídá »Hrom a peklo!« i oba jsme vykoukli, co je v cestě. Dal jsem Sethovi zcela za pravdu. Bylo! to indiánské děvče — a co se mne týče, Indiáni nejsou žádní míšenci. Seth se šel podívat na vyskytnuvší se překážku, vzdálenou od děvčete asi 20 stop, jež nás měla shodit s trati. Ale děvče —«

Viděl jsem, jak všecka postava paní Jonesovy ztrnula, ač její pohled netečně spočíval na dvou kachnách, jež slídily podél jezera zrovna před námi. »Coura!« zasykla nemilosrdně. Při tomto zvuku se Jones zastavil, leč hned zase pokračoval,

»Bylo to velké, štíhlé, skoro vytáhlé děvče, však už víte, s černými vlasy, dlouze vzadu jí splývajícími, i stálo nezaleknuto, s rukamat napřaženýma, jako by chtělo zastaviti stroj. Kolem sebe mělo otočenu měkkou, skvrnitou pardalí kůži. Víc na sobě nemělo —«

»Coura!« vydechla paní Jonesová.

Leč pan Jones na důkaz, že se mu tímto přerušováním děje křivda, mluvil dále.

»Pěkná věc, takhle zarazit stroj,« stěžoval jsem si Sethovi i slezl jsem po pravé straně. Prošel jsem podél vozu a přikročil jsem k dívce. Co byste řekl? Měla, oči přimhouřeny. Třásla se tak mocně, že to bylo vidět při měsíčku. A byla bosa.

»Co se děje?« řekl jsem pranic jemně. Trhla sebou, jakoby vytržena ze sna a otevřela oči. To byste byl viděl! Byly velké, černé a hezké. A jak se koukala —«

»Coura!« Na toto zasyčení obě kachny odrazily od břehu několik stop. Jones však ani nezamrkl.

»Proč's zastavila stroj?« ptám se španělsky. Žádná odpověď. Hleděla na mne, poté na supějící stroj i

propukla v slzy, což pro Indiánky není zrovna valným potěšením.

»Zustaneš-li tady,« houkl jsem na ni míšeneckou španělštinou (která, jak mi bylo řečeno, poněkud se liší od španělštiny spisovné), »zamažeš nám stroj a můj topič bude nucen tě s něho seškrabat!«

»Ta má španělština mnoho nepomohla, shledal jsem však, že mi porozuměla, jenom že vrtěla hlavou a nepromluvila. Ale jak koukala —«

Podíval jsem se hbitě na paní Jonesovou, která jistě zachytila můj pohled, poněvadž zabroukla: »Myslíte, že by ji byl jinak vzal k sobě?«

»Ale, Sáro, nemluv tak,« odporoval. »Není to hezké. Ostatně, už jsem řekl. — Seth mi potom povídá: »To tu zůstaneme až do rána?«

»Pojď« povídám děvčeti, »vylez nahoru. Po druhé však, až budeš chtít jeti, nesmíš zastavovat stroj mezi stanicemi! Šlo za mnou. Leč když jsem vylezl na vůz a obrátil se, abych dívce pomohl, zmizela. Slezl jsem. Ani potuchy po ní. Nahoře i dole byla srázná skála a trať na sto yardů prostírala se pusta a prázdna. Až jsem uviděl, jak je schoulena u ochranného rámu, že jsem na ni div nešlápl. Kdybychom se byli rozjeli, byli bychom ji rozmačkali. Vše bylo tak nesmyslné, nevěděl jsem

opravdu, co dělá. Snad se chtěla dáti přejeti. Uchopil jsem ji za ruku a pomohl jsem jí nešetrně na nohy. Pak teprve šla. Ženy vědí vždycky, kdy muž má pravdu. Zrak můj svezl se s tohoto Goliáše na jeho drobnou manželku s ptačíma očima i napadlo mně, má-li se to u něho a jeho ženy zrovna tak.

»Seth se zprvu bránil, ale já ji zvedl na vůz a posadil jsem ji vedle sebe —«

»A Seth řídil stroj pilně dál, viď?« poznamenala paní Jonesová.

»Já to vzal, víš!« odporoval pan Jones. »Tak jsme přijeli do Amata. Ani jednou neotevřela ústa a jakmile stroj stanul, seskočila na zem a zmizela. Ano. Ne, aby poděkovala. Kde pak!«

»Leč nazítří ráno, když jsme se chystali odjeti do Quita s tuctem vozů naložených kolejnicemi, čekala na nás. Na denním světle jsem teprve viděl, jak je hezká, mnohem hezčí než v noci

»U čerta! už vás má za svého,« zubil se Seth. Vypadalo to tak. Stála a dívala se na mne — na nás — jako věrný, oblíbený váš pes, kterého chytíte na párek uzenek a který ví, že naň nevztáhnete ruku. ‚Odežeňte ji!' Řekl jsem jí pronto,« (Paní Jonesová pohnula sebou netrpělivě při tomto španělském slově.) »Vidíš, Sáro, nedbal jsem o ni ani při jízdě.«

Paní Jonesová ztrnula. Její rty pohnuly se neslyšně, leč věděl jsem, jaké to bylo slovo.

»Nejvíce se mne dotýkalo, jak si mne dobíral Seth.« ‚Takhle se jí nezbavíte,' povídá. ‚Zachránil jste jí život —' (Nezachránil, řekl jsem prudce; ‚to jste byl přece vy! Ona však si myslí, že jste to byl vy, a to je totéž,' namítal. ‚Teď je vaše. Zvyk země, abyste věděl.'« »Barbarství,« pravila paní Jonesová, a ačkoliv zraky její stále byly upřeny na Věž drahokamů, věděl jsem, že se to netýkalo této stavby.

»Přišla, aby vám obstarávala domácnost,« posmíval se Seth. »Nechal jsem jej vésti svou, ale pak jsem mu strčil hlavu do uhlí, až měl ústa plná. Nu, a když jsme dojeli k místu, kde jsme ji našli, a zarazili jsme, abychom

ji vysadili, padla na kolena, objala silně mé nohy a rozbrečela se nad mými botami. Co jsem měl dělat?«

Posunkem sotva znatelným paní Jonesová naznačila, že ví zcela jistě, co by byla ona udělala.

»Když jsme dojeli do Quita, zachovala se tak jako dříve — zmizela. Sára mi nikdy nevěří, říkám-li, jak se mi vždycky ulehčilo, zbavil-li jsem se jí. Ale ne na dlouho. Odebral jsem se domů a pustil jsem se do chutného oběda, připraveného mou kuchařkou. Byla míšenec a říkali jí Paloma. — Nu, Sáro, nevyprávěl jsem ti, že byla stará jako babička a že vypadala spíš jako luňák než holubice? Nebyl jsem s to, abych jedl, hledě na ni. Dbala však o mé pohodlí a dosti šetřila.

»Toho odpoledne, řádně si odpočinuv, koho jsem v kuchyni nenašel, jako ono' neblahé indiánské děvče, jež si počínalo, jako by tu bylo doma. Stará Paloma seděla na bobku u nohou dívčiných a třela jí je, jakoby měla rheumatismus, kterého ovšem neměla, jak jsem poznal z její chůze, prozpěvujíc při tom nějakou hantýrkou směšnou jakousi písničku. Nechal jsem je. Jak Sára ví, nesnesu v domě žen — totiž mladých, svobodných žen. Ale vyhnutí nebylo. Stará Paloma oblíbila si děvče a řekla, musí-li jíti ono, že půjde taky. A nadala mi bláznů, že jí sotva jazyk stačil. Sáro, tobě by se španělština jistě líbila, kdybys , věděla, jakých výrazů v tomto směru je mocna, a Palomu bys si taky zamilovala. Byla to dobrácká, třeba bezzubá a třeba při pohledu na ni bylo člověku nevolno.

»Svolil jsem, protože jsem musil!. Vyjma výmluvu, že potřebuje Vahny, aby jí vypomáhala v domě (což však s pravdou nebylo), stará Paloma nikdy neřekla, proč se děvčete zastávala. Každým způsobem, Vahna byla tiché

děvče, nikomu nepřekážející. Nikdy se neza-toulala. Neustále žvatlala s Palomou a přizvukovala jí, když zpívala. Brzy jsem však poznal, že se něčeho bojí. Volali-li ji, vzhlédla ustrašeně jako hoch, dopustivší se něčeho zlého. Snažil jsem se vytáhnouti z Palomy, co trápí děvče, leč stařena leda se slavnostně zatvářila a zavrtěla hlavou, jakoby všechny mocnosti pekelné měly u nás vykonati návštěvu.

Jednoho dne Vahna přece dostala hosta. Přišel jsem zrovna z cesty i trávil jsem zbytek dne s ní —musel jsem býti vůči ní vlídný, i když tak přistála ke mně a usadila se u mne v domě — když jsem v očích jejích zahlédl tázavý výraz. Ve dveřích stál indiánský hoch. Byl jí podoben, leč vypadal mladší a byl vytáhlejší. Zavedla jej do kuchyně a tam měli asi hodně

co povídat, protože odešel, až se setmělo. Za týden, se opět vrátil, leč nebyl jsem doma. Když jsem přišel, Paloma vložila do mé ruky pěknou hroudu zlata, pro níž ho Vahna byla poslala. Vážila dvě libry a měla hodnotu přes pět set dolarů. Vysvětlovala mi, že Vahna platí mi za byt. A já to musel přijmouti, aby byl v domě pokoj.

»Za delší dobu přišel jiný host. Seděli jsme u krbu —«

»S tou courou,« podotkla paní Jonesová.

»A s Palomou,« dodal spěšně.

»Hleďme, on, jeho kuchařka a hospodyně sedí u krbu,« doplňovala.

»Oh, doznávám, že Vahna byla do mne zamilována,« ubezpečoval nedbale; poté vzpamatovav se, dodal opatrně: »Milovala mne, až jí to škodilo, když přece viděla, že mnou to nehne.

»Nuže, jak jsem řekl, měla zase návštěvu. Tentokráte byl to shrbený, vysoký, bělovlasý, starý Indián s orličím nosem. Vešel rovnou aniž byl zaklepal. Vahna polohlasně vykřikla, jakoby psík zaštěkal, i padla přede mne na kolena, hledíc na mne i na něho očima srnky, ocitnuvší se v nebezpečí smrti. Poté okamžik zdající se věčností patřili si oba do očí. Paloma promluvila nejdříve, a to jeho řečí, protože jí odpovídal. Kdyby jen, pro boha, nebyl tak veliký a silný! Palomina stará kolena se třásla i hrbila se před ním jako pes. A to vše v mém domě! Kdyby nebyl býval tak stár, byl bych ho chytil za krk a vyhodil.

»Potěš nás bůh, bylo-li to, co říkal Vahně, tak ,strašné, jak vypadal! Zrovna prskal po ní slovy. Leč Paloma byla jako zařezána, až přece se vzmohla na nějaké slovo a obličej jeho se vyjasnil. Blahosklonně ustoupil o otázal se Vahny na něco. Svěsila hlavu, dívala se hloupě, zrudla a zavrtěvši hlavou, odpověděla jediným slovem. Tu se obrátil a uhodil ji. Dohádl jsem se, že řekla ‚Ne.'

"Po nějakou dobu se Vahna poté vždycky zapálila, jakmile mne viděla. Pak ji bylo vidět jen v kuchyni. Leč po delší době čím dále tím častěji objevovala se ve velkém pokoji. Byla stále tak plachá, leč pořád spočívala na mně těma svýma velkýma očima —«

»Coura!« uslyšel jsem zřetelně. Ale Julian Jones a já jsme tomu již přivykli.

»Neřeknu, že bych se byl o ni nějak zajímal — oh, třeba si to Sára i myslí. Ale tady byla ta dvoulibrová hrouda. Řekne-li má Vahna, odkud je, budu se moci rozloučiti s železnicí a odebrati se do Nebrasky a k Sáře.

»Konečně uhodilo... náhodou. Dostal jsem dopis z Wisconsinu, Teta Eliza zemřela a Odkázala mi statek. Vykřikl jsem, když jsem dopis přečetl. Radost má však netrvala dlouho, neboť úřady mi ji překazily. Dodnes musím ještě platit.

»Tenkrát ovšem jsem o tom. nevěděl, i dal jsem se do příprav na cestu. Paloma měla strach a Vahna plakala. »Neodcházej! Neodcházej!« To byla její písnička. Dal jsem výpověď a napsal jsem Sáře dopis — viď, Sáro?

»Oné noci, sedíc před krbem jako na pohřbu, Vahna po prvé rozvázala.

»‚Neodcházej,« pravila mi, podporována souhlasem staré Palomy. »Ukáži ti, kde můj bratr vzal hroudu, neodejdeš-li.« »Je pozdě,« řekl jsem jí. A povídám, proč.«

»Řekls jí, že na tebe čekám v Nebrasce,« poznamenala paní Jonesová chladným, lhostejným hlasem.

»Ale, Sáro, proč jsem měl raniti city ubohého indiánského děvčete? Neřekl jsem jí to. — Ona hovořila s Palomou delší čas indiánsky, načež řekla: »Zůstaneš-li, ukáži ti největší hroudu, matku všech hrud.« »Jak je velká?« táži se. »Jako já?« Zasmála se. »Větší tebe,« odvětila, »mnohem, mnohem větší!« Namítl jsem, že tak velkých hrud není. Leč ona mne ubezpečovala, že ji viděla, a Paloma jí přisvědčovala. Slyše je, musil jste mysliti, že jediná ta hrouda byla za miliony. Paloma jí neviděla, leč slýchala o ní. To bylo tajemství kmene, jehož nemohla býti účastna, jsouc jen poloviční Indiánkou.«

Julian Jones se zamlčel a povzdychl si. »Dorážely na mne tak dlouho, až jsem podlehl —«

»Té couře,« skočila mu živě do řeči paní Jonesová.

»Ne; hroudě. Zdědiv po tetě Elize, byl jsem dosti bohat, abych opustil službu na dráze, nikoliv však tak majetný, abych si mohl leccos dovoliti. Vždyť bych se mohl státi druhým Vanderbiltem! nebo Morganem. To byly mé myšlenky. Naléhal jsem na Vahnu. Leč nedala se. »Půjdeš se mnou,« pravila. »Za nějaký týden se vrátíme s takovým množstvím, co z náš každý unese.« — »Mohli bychom: si vzíti pomocníka,« napadlo mně. Nedošlo k tomu a Paloma jen přisvědčovala. Bylo to příliš nebezpečné. Indiáni by nás chytili.

»Vyrazili jsme za měsíčné noci. Za dne jsme se skrývali. Vahna mi nedovolila rozdělali oheň i stýskalo se mi po kávě. Vyškrabali jsme se mezi nejvyšší vrcholky And, kde sníh v jednom průsmyku činil nám obtíže. Leč děvče znalo cestu, a ačkoliv jsme nikde nepromarnili mnoho času, přece nám cesta trvala celý týden. Směr naší cesty jsem celkem znal, maje u sebe kompas. To jsem také hlavně potřeboval pro případ, že bych tam chtěl ještě jednou. Mýliti jsem se jinak nemohl, neboť takové hory není druhé na celičkém světě. Nebudu vám líčiti, jak vypadá, ale dáme-li se na cestu, povedu vás rovnou k ní.

»Není snadno se k ní dostat a v noci by na ni jistě nevylezl nikdo. Bylo nám vyčkati denního světla a nahoru jsme se dostali až po slunce západu. Celé hodiny bych vám mohl vyprávěti o tom, jak jsme se škrabali, ale nechám toho. Vrcholek byl rovný jako kulečníkový stůl, v rozsahu as jednoho akru, a téměř sněhu prost. Vahna mi řekla, že velké větry, které tu obyčejně vanou, sníh sfouknou.

Uhřáli jsme se i bylo mi tak nevolno, že jsem se chvíli nemohl ani hnouti. Když vyšel měsíc, rozhlédl jsem se. Nedalo mi to mnoho práce a také jsem nezahlédl nic, co by vypadalo jako zlato. Když jsem se zeptal Vahny, zasmála se jen a zatleskala rukama. Zatím se mi ještě přitížilo i usedl jsem na skalisko, čekaje, až se mi uleví.

»Pojď sem,« řekl jsem, když mi bylo lépe. »Neblázni a pověz, kde je hrouda. »Je ti blíže, než je mi vhod,« odvětila a její velké oči náhle zvážněly. »Vy, Gringové, jste všichni stejní. Zlato je vám vším, ženy ničím!«

»Neřekl jsem na to nic. Nebylo kdy mluviti s ní o Sáře. Leč Vahna jako by shodila se sebe všecku tíseň. Opět se rozesmála a rozdováděla. »Jak se ti líbí?« optala se. »Co?« »Inu, hrouda, co na ní sedíš!«

»Vyskočil jsem, jako by to byla rozžhavená kamna. Vždyť to byla skála! Srdce se mi sevřelo. Buď ji sama odstranila aneb si ztropila ze mne šašky. Obé bylo pěkné. Podala mi sekeru a pobídla mne, abych uhodil do kamene. Nelenil jsem a bušil do skály, protože pod každým úderem ukázala se žlutá místa. Dobrý bože! Bylo to zlato! Celý ten podceňovaný kámen!«

Jones náhle vstal v celé své výši a rozpřáhl své dlouhé ruce, tváří obrácen k jižnímu nebi. Tento pohyb poplašil labuť, která se kolébala blíže se lstivými úmysly. Její náhlé ucouvnutí způsobilo srážku se starou jakous paní, jež vykřikla a upustila pytlík s oříšky. Jones usedl a mluvil dále.

»Zlato, pravím, pravé, nefalšované zlato, a tak ryzí a jemné, že se dalo štípat. Bylo pokryto vrstvou nějaké trvanlivé látky, snad asfaltu. Ký div, že jsem ji měl za

skálu. Měla deset stop zdéli, byla pět stop vysoká a úžila se po obou okrajích jako vejce. Podívejte se.«

Vyňal z kapsy koženou krabici, otevřel ji a vytáhl z ní jakýsi předmět, zabalený v hedvábném, papíře, Rozbaliv jej, vložil mi do ruky kus ryzího zlata zvící zlatého desetidolaru. Na jedné straně jsem zpozoroval šedavou vrstvu, jíž byl pokryt.

»Urazil jsem tento kousek se skály,« pokračoval Jones, zabaliv úlomek do papíru a vloživ jej do kožené krabice. »A na štěstí jsem jej vstrčil do kapsy. Neboť zrovna za mými zády ozval se hlas — spíše skřek než hlas lidský jsem v tom slyšel. Stál tam onen vytáhlý stařec s orlím nosem, který k nám přišel tenkrát v noci, a s ním na třicet Indiánů, samých štíhlých, mladých lidí.

»Vahna vrhla se na zem a jala se naříkati, leč já jí povídám: »Vstaň a přimluv se u nich za mne!« — »Ne, ne!« křičela. »Toť smrt. S bohem, amigo —!«

Zde sebou paní Jonesová škubla a její manžel zarazil náhle stavidla své výmluvnosti.

»Pak tedy vstaň a braň se se mnou,« povídám jí dále. Vstala. A byla hotová čertice, škrábala a kousala jako kočka. Já rovněž nelenil, třeba jsem měl jen ruce a tu sekeru. Bylo jich však příliš mnoho a pak jsem nemohl ani krýti záda. Netrvalo dlouho a dostal jsem jednu do hlavy — tady, sáhněte si.«

Sundav klobouk, položil můj prst do rýhy pod světlým vlasem. Byla tři palce dlouhá a šla až hluboko pod kost.

»Když jsem se vzpamatoval, viděl jsem,, jak Vahna leží roztažena na vrcholku hroudy, a nad ní stál onen

stařec s orlím nosem, mumlaje cosi, jako by konal nějaký obřad náboženský. V ruce třímal kamenný nůž,

ostrý odštěpek látky obsidiánové, jíž Indiáni vybavují své šípy. Nebyl jsem s to zvednouti ruku, drželi mne a pak jsem příliš zeslábl. A tu kamenný nůž dopadl na ni, kdežto mně ani neprokázali cti, aby mne zabili, na vrcholu posvátné své hory. Shodili mne jako mrchu.

»A přece mne, hlupáci, nedostali. Ještě dnes vidím měsíc, jak ozařuje všechny ty zasněžené vrcholky, když jsem letěl dolů. Panečku, byl to pád s výše pěti set stop, jenže jsem tak hluboko nespadl. Dostal jsem se do štěrbiny v sněhové závěji. Když jsem nabyl vědomí (jistě uběhly celé hodiny, protože byl jasný den, když jsem zase uviděl slunce), shledal jsem, že jsem se ocitl v pravidelném sněhovém sklepení nebo tunelu, jejž byla vyhloubila voda, vyvěrající z tajícího sněhu. Zachytil jsem se na kameni, který vyčníval z tohoto sklepení. Několik stop stranou a byl jsem ztracen. Hotový zázrak!

»Ale taky mne to stálo. Uplynuly dva roky a více, než jsem zvěděl, co se stalo. Věděl jsem jen, že se jmenuji Julian Jones, že jsem se za velké stávky ocitl na černé listině a že jsem si tady Sáru vzal za ženu. Ano. Co se stalo před tím, nevěděl jsem, a zmínila-li se Sára o tom, rozbolela mne hlava.

»A tu, když jsem seděl jednou za měsíčního večera na zápraží statku tchánova v Nebrasce, přišla Sára ke mně a vložila mi do ruky tento zlatý úlomek. Snad jej zrovna našla v rozedrané podšívce kufru, který jsem přinesl zpět z Ecuadaru — já, který jsem po dva roky ani nevěděl, že jsem byl v Ecuadoru a v Austrálii, zhola nic! Seděl jsem a patřil na tento kus zlata, lesknoucí se v měsíční záři, obraceje jej na všechny strany a vzpomínaje si, kde se u mne vzal, když v tom náhle zapraštělo mi v hlavě i vidím Vahnu roztaženou na ohromné hroudě a

starce s orlím nosem, jak mává nad ní nožem, a... všecko mne napadlo. Všeličko, co se přihodilo, počínaje dobou, kdy jsem opustil Nebrasku, až k okamžiku, když jsem vylezl ze sněhové díry na denní světlo, kam jsem spadl, když mne byli shodili s hory. Co však se stalo potom, zapomněl jsem docela. Když Sára řekla, že jsem její manžel, neslyšel jsem. Svolala celou rodinu i s duchovním, který nás oddával, aby mne přesvědčili.

»Později jsem psal Sethovi Mannersi. Železnice ho dosud nezabila i jezdí za mne. Ukáži vám jeho dopisy. Nechal jsem je v hotelu. Jednou, psal mi, jeda jako obyčejně, uzřel, jak vylézám na trať. Nešel jsem rovně, doslovně jsem prý lezl. Nejdříve mne pokládal za dobytek či velkého psa. Nevypadal jsem prý vůbec jako člověk a taky jsem nepoznal jeho, ani nikoho jiného. Pokud se mohu domýšleti, našel mne Seth asi deset dní poté, co jsem sešel s hory. Čím jsem se živil, nevím. Snad jsem ani vůbec nejedl. V Quitu byli lékaři a Paloma mne ošetřovala (ta asi zabalila ten kus zlata do kufru), až shledali, že jsem se pomátl na rozumu, a poslali mne do Nebrasky. Tohle mi psal Seth. Sám nevím o ničem. Zato Sára o tom ví. Dopisovala si se správou železnice, než mne odeslali domů.«

Paní Jonesová přikývla na znamení souhlasu, vzdychla si a projevila neomylné přání odejíti.

»Od té doby nemohu pracovati,« pokračoval její manžel. »A nevím ani, jak bych se dostal zpět, abych našel onu hroudu. Sára má peníze, ale nedá ani haléře.«

»Do té země už nepůjde« vybuchla.

»Ale, Sáro, Vahna je mrtva — přece víš,« namítal Julian Jones.

»Nic nevím,« odvětila rozhodně, »jen tolik říkám, že ta země není pro ženaté muže.«

Stiskla rty a upřela své zraky směrem tam, kde odpolední slunce, rudnouc, strojilo se k západu. Na okamžik pohlédl jsem jí do obličeje, bílého, plného a neúprosného, a vzdal jsem se.

»Co soudíte o takovém množství zlata?« otázal jsem se Juliana Jonesa. »Není to spadlý s nebe meteor?«

»Není,« zavrtěl hlavou. »Indiáni je vynesli.«

»Na takovou horu — a takový kus!« odporoval jsem.

»Tak těžké by to snad nebylo,« usmál se. »Sám jsem se zarážel při této myšlence, když se mi vrátila pamět. Celé hodiny jsem o tom přemýšlel. A když jsem si tu otázku zodpověděl, viděl jsem, jaký jsem hlupák.« Zamlčel se, poté dodal: »Nevynesli ho tam.«

»Ale zrovna jste tvrdil opak.«

»Vynesli a nevynesli,« byla jeho záhadná odpověď. »Samozřejmě tu ohromnou hroudu tam nevynesli. Ale vynesli tam její obsah.«

Vyčkal, až uzřel, jak tváře mé pochopením se vyjasnily.

»Tak všechno zlato slili nebo svařili v jeden kus. Je vám známo, že první Španělé pod vůdcovstvím Pizzarovým byli lupiči a hrdlořezi. Obcházeli zemí jako mor a zabíjeli Indiány jako dobytek. Indiáni však měli mnoho zlata, o tom zajisté taky víte. Nuže, nač Španělé nepřišli, pozůstalí Indiáni ukryli do oné hroudy na hoře, kde od té doby čeká na mne — a na vás, zachce-li se vám pro ni jíti.«

Tady, u jezírka před Palácem krásných umění, končila má známost s Julianem Jonesem. Když jsem mu

byl slíbil peněžně podporovati výpravu, řekl mi, že ke mně příštího dne ráno zajde do hotelu s dopisy od Setha Mannerse a od správy železnice, tam že se na dalším dohodneme. Nepřišel však. Ještě téhož večera jsem telefonoval do jeho hotelu i oznámili mi, že pan Julian Jones a jeho choť odjeli časně z rána se svými zavazadly.

Je paní Jonesová s to, aby ho udržela a ukryla v Nebrasce? Vzpomínám si, že když jsme se loučili, bylo v jejím úsměvu cosi, co připomínalo mi lstivý výraz spokojenosti na tvářích Mony Lisy.

K o h a 1 a, H a w a i i, 5. května 1916.